

Mandelstreke heeft/neemt het hoog op voor slechtvalken!

Zijn ze niet echt aaibaar, toch vliegen slechtvalken zich aardig in de kijker. Niet in het minst door hun superprestaties en adembenemende stootduikvluchten om hun vliegende prooien te kunnen verschalken. Helaas verging die schitterende valkensoort de laatste 50 jaar bijzonder slecht. Eierroof en valkerij waren maar een deeltje van de boosdoeners. Tijdens de WO II werd er extra op gejaagd, wegens predatie op postduiven die vlogen tussen militaire posten.

Het gebruik van persistente landbouwgiften (DDT) die in de voedselketen terecht kwamen, gaven hen bijna de doodsteek. Als superpredatoren staan ze aan de top van de voedselpiramide. Door accumulatie van de gifstoffen in het vetweefsel bij hun prooien kregen ze de volle lading. Als ze al niet dodelijk waren voor de oudervogels, dan bleken de eieren van mineure kwaliteit (broos wegens te dunne eierschaal) en heel vaak onvruchtbaar te zijn. Zo verdween in België het laatste broedpaar dat tegen een rotswand langs de Maas nestelde midden de jaren 60. Exit slechtvalk. Enkel in Noord-Europa, met nauwelijks gebruik van pesticiden, hielden ze min of meer stand.

Tegen de verwachting in keerde het tij begin jaren 90. Wetenschappers waren zich al langer bewust van het gezondheidsrisico van de gebruikte bestrijdingsmiddelen in de landbouw. Wij staan namelijk aan de top van de voedselpiramide en zijn dus ook kwetsbaar voor die stoffen, hoewel we blijkbaar minder gevoelig zijn dan die prooivogels. In ons vetweefsel waren hoge concentraties van die middelen vastgesteld, tot in moedermelk toe. De chemische industrie legde zich toe op het ontwikkelen van niet-persistente bestrijdingsproducten. Het resultaat bleef niet uit. Aanvankelijk werden in de winter slechtvalken al weer eens vaker gezien.

Een tweede impuls kwam er toen in 1996 een nestbak 80 meter hoog tegen een koeltoren in Doel werd geplaatst. Met een succesvol eerste broedgeval. Al gauw werd dit voorbeeld gevolgd op kathedraaltorens, industriële schoorstenen en koeltorens van gewone thermische centrales. Ook daar namen paartjes slechtvalken hun intrek met meer succesvolle broedgevallen. Het FIR (Fonds voor Instandhouding van Roofvogels) coördineerde de plaatsing en opvolging. Bij een aantal bakken werd een camera gemonteerd, waardoor het ganse broedgebeuren op scherm en

online kon worden gevolgd. Hiermee was een nieuwe hype tegelijk geboren, want te volgen door iedereen.

Jaarlijks nam het broedbestand toe. Vorig jaar werden voor alle Vlaamse provincies 47 paar geteld met 38 broedgevallen die voor 35 paar succesvol waren. Hierbij groeiden 93 jonge valken op, wat 2,6 jongen per nest betekende. Je mag terecht van de best gemonitorde roofvogelsoort van ons land spreken. Ook in Wallonië loopt dit verhaal parallel. Nieuw is dat sinds vorig jaar ze ook hun intrek beginnen te nemen op gebouwen zonder nestbak en zelfs op een Antwerpse havenkraan.

Harelbeke is de meest nabije nestelplaats. In 2004 werd een bak tegen de toren van de elektriciteitscentrale geplaatst. Na 5 jaar geduld kwam er in 2009 een geslaagd broedgeval, waarbij 4 jongen uitvlogen. Vorig jaar mislukte het broedsel, maar op 12 mei laatstleden werden 3 jongen geringd die wellicht in juni uitvliegen. De Vogelwerkgroep Zuid-West-Vlaanderen was danig in zijn nopjes en organiseerden op 21 mei een zeer uniek en druk bijgewoond kijkmoment én babyborrel om dit te vieren.

En Mandelstreke zal je je afvragen? In dit voorjaar kregen we de vraag van enthousiaste werknemers van MIROM (Verbrandingsoven en recyclagepark) om daar een valkenbak te plaatsen tegen de ruim 60m hoge schoorsteen, tijdens onderhoudswerkzaamheden die eraan moeten worden uitgevoerd. Op 11 mei zaten we er met een afvaardiging van het Instituut voor Natuurwetenschappen, Natuurpunt Mandelstreke en werknemers van het bedrijf aan tafel om concrete afspraken te maken. Op die hoogte en naar veiligheid komt er technisch bij zo'n nestbak met aanvliegplatform een en ander kijken, vooral als je weet dat dit al gauw met bodemvulling 100 kg kan wegen. Idem om te weerstaan aan alle weersinvloeden en daarbovenop de eisen van vochtafvoer en isolatie om het broedsel te laten lukken. Voor de techniekers van het bedrijf blijkbaar een uitdaging, die alles in eigen beheer willen uitvoeren. En dat ze ambitieus zijn mag blijken uit de montage van minstens 1 camera vanaf de plaatsing van de bak deze zomer.

Even hartverwarmend was de positieve sfeer en verstandhouding tussen het bedrijf, een delegatie wetenschappers en een plaatselijke natuurvereniging. We blijven dit natuurlijk verder opvolgen en duimen voor een succesvolle vestiging.

Verslag: Piet

